

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1990

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1990		Val van muur Oost-Duitsland bij West Duitsland – (EG-10)	193
1990-01-04	PZC	PZ. Schelhaas: ‘Europese handel in melkquota’	
1990-01-13	LC	Quotum prijs in Nijland naar f 6	
1990-02-07	DTel	PvdA verwerpt forse verhoging superheffing	nw
1990-02-27	PZC	Boer moet melk verkopen aan ingeschrevenen produktschap	
1990-03-21	PZC	Aanpak zwarte melk-circuit	
1990-03-22	PZC	Zwarte melk strop voor schatkist	
1990-05-11	LC	Strafheffing voor ‘zwart-melk’ boeren	
1990-05-17	DT	Zuiveloverschotten doen melkprijs flink dalen	
1990-06-20	NvhN	RABO topman H. Wijffels 'Verkapte hulp in toekomst voorbij'	nw
1990-06-21	PZC	PZ. Prijzen op internationale zuivelmarkt kwart omlaag	
1990-06-22	PZC	Betere controle op zwarte melk	
1990-06-30	PZC	_PZ. ‘Zuivel aangeslagen voor 65 miljoen gulden superheffing’	
1990-06-30	LC	<i>Landbouwschap:</i> Superheffing onder voorwaarden houden	
1990-07-17	PZC	PZ. ‘Vierhonderd frauderende melkveehouders beboet’	
1990-10-11	LC	<i>Landbouwschap:</i> ‘Prijs van melkquotum daalt’	
1990-10-13	PZC	Coberco beboet voor hulp bij melkfraude	
1990-11-02	PZC	Minister Bukman: ‘Zwartmelkers weten boetes te ontlopen’	
1990-12-04	DT	<i>(De boer op)</i> Steeds meer knelgevallen als gevolg superheffing	
1990-12-22	DT	Campina: paniek over nieuwe boterberg volstrekt onnodig	TABEL-03

1990

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-01-04

Produktschap¹ wil af van nationale grenzen:

Europese handel in melkquota

DEN HAAG (ANP) - Melkquota moeten na 1992 binnen de EG overdraagbaar worden. Desnoods moet deze overdraagbaarheid via een procedure bij het Europese Hof worden afgedwongen. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* bepleitte dat woensdag in zijn nieuwjaarstoespraak in Den Haag. Schelhaas noemde het „notoir in strijd met de Europese eenwording” dat melkquota nationaal gebonden blijven, terwijl personen, goederen, kapitaal en diensten na 1992 ongehinderd de Europese grenzen kunnen passeren.

Europees overdraagbare quota zijn bovendien overeenkomstig de economische regel dat geproduceerd moet worden waar dat het goedkoopste kan, zo stelde hij. „Het doet er in dit verband niet toe dat de milieuproblematiek in Nederland er toe zal leiden dat vooralsnog door Nederlandse melkveehouders niet veel quota bijgekocht kunnen worden. Het maakt het betoog wellicht geloofwaardiger in de ogen van onze Europese partners.

Opbrengst

De bruto-opbrengst van de zuivelindustrie is in 1989 gestegen van 11,8 naar 11,9 miljard gulden, nog geen 1 procent. De exportwaarde van de Nederlandse zuivelprodukten nam met 2 procent toe tot 7,66 miljard gulden. De prijzen van zuivelprodukten zijn in de loop van vorig jaar aanzienlijk gedaald. Volgens Schelhaas is dit een reactie op het te hoog opgelopen prijsniveau in de twee voorafgaande jaren. De prijsaanpassing zou wel eens van langdurige aard kunnen zijn, zo voorspelde hij.

Wat de afzet van zuivelprodukten betreft, toonde Schelhaas zich evenmin optimistisch. Vooral op de EG-botermarkt traden in 1989 „verontrustende dalingen op” in de belangrijkste consumptielanden, zo stelde hij.

Zo daalde het boterverbruik in Ierland met 19 procent, in het Verenigd Koninkrijk met 15 procent en in Nederland met 10 procent. Ook de vraag uit landen buiten de EG verminderde. Schelhaas noemde het voor de positie van boter onder meer noodzakelijk dat er strikte Europese regels komen voor botermengsels en dat er gezorgd wordt voor een betere smeerbaarheid, een meer gevarieerde smaak en betere marketing. In het algemeen is hij echter niet bevreesd voor een aantasting van de positie van zuivel door het op de markt komen van imitatieprodukten.

Oost-Europa

De veranderingen in Oost-Europa zullen in de jaren 1990 ook van invloed zijn op de zuivelsector, aldus Schelhaas. Al te grote verwachtingen over extra afzetmogelijkheden mogen volgens hem echter niet worden gekoesterd. Hij wees er op dat door het deviezentekort in Oost-Europa importen op grote schaal niet waarschijnlijk zijn.

1 Er stond Landbouwschap! (ZHN.)

Ook de economische concentratie is in het komend decennium van invloed, zo stelde Schelhaas. De fusie tussen DMV-Campina en de Melkunie heeft volgens hem een nieuw tijdperk ingeluid. Hij voorziet nieuwe fusies.

Door deze ontwikkeling en ook door de Europese eenwording, zal de invloed van de georganiseerde landbouw afnemen en de Nederlandse landbouw kwetsbaarder worden, zo waarschuwde Schelhaas. Hij pleitte voor een bundeling van krachten, door de stichting van een „zuivelhuis” of zelfs de bouw van een landbouwcentrum, waarin alle produktschappen zijn gevestigd.

Leeuwarder Courant 1990-01-13

Quotum prijs in Nijland naar f 6

Van een onzer redacteuren

NIJLAND - De prijs voor melkquotum heeft een nieuw record bereikt. In Nijland is onderhands land met 200.000 kilogram melkrechten verkocht, waarbij de quotumprijs op f 6 per kilogram is gekomen. In Friesland kwam tot dusver de quotumprijs niet boven f 5 uit. Drie Nestle-boeren in Nijland - Bouke Vogelzang, Yme Wiersma en de gebroeders Breeuwsma - kochten het land met het quotum van een buurman. Een van hen zei dat hij in vijf jaar de koop zou kunnen afschrijven als hij van de maximale mogelijkheden gebruik zou maken.

De Telegraaf 1990-02-07

CDA stemt in met EG-voorstel

PvdA verwerpt forse verhoging superheffing

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG, woensdag

De PvdA is in tegenstelling tot coalitiepartner CDA fel tegen de door de Europese Commissie voorgenomen verhoging tot 115 procent van de boete op te veel geproduceerde melk (superheffing).

Dit bleek gisteren in de Tweede Kamer tijdens de behandeling van de Landbouwbegroting. Volgens PvdA-woordvoerder Van Zijl betekent de verhoging dat boeren bij overschrijding van de maximaal toegestane hoeveelheid melk (melkquotum) geld mee moeten brengen naar de zuivelfabrieken om maar van hun overtollige melk af te komen. Nu is de boete even hoog als de prijs die de boer van de fabriek krijgt (100 procent).

Zwart circuit

Van Zijl is bang dat een verhoging tot 115 procent leidt tot een forse uitbreiding van het nu al bestaande zwarte melkcircuit. Tevens vreest hij dat de boeren hun melk in de sloot zullen dumpen. Hij is ook tegen de uitbreiding van het quotum met één procent omdat dat leidt tot nieuwe melkoverschotten.

De sociaal-democraten verzetten zich voorts samen met D 66 tegen de wens van de zuivelindustrie om melkquota internationaal verhandelbaar te maken. De rijkere landen in de EG, zoals Nederland, zouden zich dan verrijken ten koste van armere regio's die uitsluitend leven

van melkveehouderij, zoals Ierland. Regeringspartner CDA vindt internationale handel in quota met het oog op het wegvallen van de Europese binnengrenzen in 1993 geen probleem. [...]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-02-27

Boer moet melk verkopen aan ingeschrevenen produktschap

DEN HAAG (ANP) - Melkveehouders zijn voortaan verplicht hun melk te verkopen aan kopers die zijn geregistreerd bij het *Produktschap voor Zuivel*. Minister Braks van landbouw, natuurbeheer en visserij wil met deze registratieplicht de controle op de leveranties van melk doeltreffender maken.

De *Algemene Inspectiedienst* van zijn departement stelt zoals bekend een onderzoek in naar **zwarte handel in melk** in een poging van melkveehouders de superheffing, de boete op teveel geproduceerde melk, te ontlopen. Melkveehouders zouden hun melk verkopen aan handelaren om te voorkomen dat zij boven hun heffingvrije productie uitkomen.

De bewindsman heeft tevens bepaald dat melkfabrieken die de superheffing niet voor 1 juli van het kalenderjaar afdragen, daarover voortaan rente moeten gaan betalen. Bij de opgave van de hoeveelheid melk moeten de melkfabrieken voortaan een accountantsverklaring overleggen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-03-21

Aanpak zwarte melk-circuit

HAARLEM (ANP) - De *Fiscale inlichtingen- en Opsporingsdienst* (FIOD) heeft van de Algemene Inspectiedienst van het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij de namen gekregen van melkveehouders die een deel van hun melk mogelijk verkopen in het „zwarte-melk“-circuit. Het betreft voor zover bekend ongeveer 170 melkveehouders.

De AID onderzoekt al geruime tijd mogelijke melkverkoop door boeren buiten de zuivelindustrie om. De melkveehouders proberen daarmee de superheffing te ontlopen. Dat is de boete die zij moeten betalen als zij meer melk produceren dan hun quotum toestaat. De superheffing is inmiddels verhoogd tot 115 procent van de melkprijs. Dat betekent dat melkveehouders op iedere kilogram te veel geproduceerde melk 15 procent moeten toeleggen.

Klachten

Het onderzoek van de AID is begonnen nadat er uit de zuivelsector zelf klachten kwamen over opkopers die melkveehouderijen afgingen om melk voor buitenlandse kopers op te kopen. Minister Braks heeft met twee recente wijzigingen van de Beschikking Superheffing geprobeerd dit gat te dichten. De kopers moeten zich laten registreren bij het *Produktschap voor Zuivel* en de melkveehouders moeten administreren aan wie zij hun melk leveren.

Advocaten van enkele buitenlandse bedrijven die de melk opkopen bestrijden de rechtmatigheid van de wijzigingen, maar zij hebben nog geen gerechtelijke stappen daartegen ondernomen. De jongste stap van de bedrijven is het stichten van een inzamelpunt voor de melk in België. Van daaruit wordt de per tankauto uit ons land aangevoerde melk verkocht aan belangstellende bedrijven.

De advocaten menen dat met deze regeling geen superheffing hoeft te worden betaald. Minister Braks heeft de melkveehouders gewaarschuwd dat melkveehouders die de melk niet aan hun eigen fabriek leveren, maar aan buitenlandse ondernemingen daarmee de verplichting tot het betalen van de superheffing niet kunnen ontlopen. Zodra de melk het bedrijf van een melkveehouder verlaat moet hij kunnen aantonen wat daarmee gebeurt. Kan hij dat niet dan kan het produktschap ambtshalve een aanslag van superheffing opleggen.

Bovendien loopt de melkveehouder thans de kans dat hij de fiscus achter zich aan krijgt. De AID heeft de gegevens doorgegeven van melkveehouders van wie zij na controle van de administratie het vermoeden heeft gekregen dat een deel van de melk buiten de juiste kanalen om wordt verkocht. De AID kan bijvoorbeeld door vergelijking van recente productiecijfers met vroegere de indruk krijgen dat een deel van de productie op die manier verdwijnt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-03-22

Dag en nacht tankwagens langs boerenerven

Zwarte melk strop voor schatkist

(Van onze verslaggever Jos Heymans)

De plotselinge, enorme hausse in de verkoop van zwarte melk, buiten de superheffing om, heeft niets te maken met mazen in de wet. Maar alles met de datum van 1 april. Dan loopt het heffingsjaar ten einde en moet de overheid vaststellen hoeveel melk de boeren teveel hebben geleverd. Veel boeren zien de rekening, een belastingaanslag, met angst en beven tegemoet. Over de melk die zij teveel hebben geproduceerd, moet een boete worden betaald, waardoor nagenoeg de hele winst van die extra melk teniet wordt gedaan.

„Er is met de wet helemaal niets aan de hand”, zegt H. J. Byrnes. „Die was en is waterdicht. Alleen proberen steeds meer boeren de wet te ontduiken. Je kunt het vergelijken met belastingfraudeurs. De wet zit goed in elkaar, maar er zijn altijd mensen die proberen er onderuit te komen.”

Byrnes is als jurist verbonden aan het *Produktschap voor de Zuivel*, het orgaan dat namens de overheid toeziet op de naleving van de superheffing, een vorm van belasting die in 1984 in de Europese Gemeenschap is ingevoerd om de melkproductie te beperken. Nog een dag of tien en dan moet het Produktschap aan de hand van de gegevens van de melkbedrijven vaststellen of de boeren zich in het afgelopen jaar hebben gehouden aan het quotum, de hoeveelheid, die vooraf per melkveehouder is vastgesteld.

In de afgelopen weken hebben honderden boeren geprobeerd hun overtollige melk elders te verkopen om de superheffing te ontlopen. Tot ongenoegen van de melkbedrijven verdwijnen

miljoenen liters naar onbekende kopers. Dag en nacht rijden tankwagens langs de boerenerven om een deel van de melk voor een schijntje op te kopen. Een kilo melk levert normaal 75 cent op, maar de boeren verkochten hun melk graag voor 40 tot 50 cent per kilo. Uiteraard tegen contante betaling. Volgens grove schattingen ging het om tien tot twintig miljoen kilo melk per week.

De massale handel in zwarte melk heeft allerlei consequenties, ook voor de boeren zelf. In eerste instantie lijken ze eraan te verdienen, maar op de langere termijn tasten ze hun eigen concurrentiepositie aan. De melkprijs wordt namelijk vooral in stand gehouden door de kaasprijs. Als de goedkope zwarte melk tot kaas wordt verwerkt en op de Nederlandse markt komt, dan is het met de prijs gedaan en gooien de boeren hun eigen ruiten in. Bovendien is er nog een gevaar voor de volksgezondheid. Het is niet duidelijk waar de zwarte melk naar toe gaat, hoe die wordt verwerkt en waar die uiteindelijk terecht komt. Maar in ieder geval staat wel vast dat het zwarte melkcircuit alle kwaliteitscontroles omzeilt.

AID

De Algemene Inspectie Dienst (AID) van het ministerie van Landbouw lijkt er niet in te slagen boeren en kopers te betrappen. De AID is belast met de opsporing van fraude in de sector landbouw en visserij. In het afgelopen jaar heeft de AID tot verbijstering van de legale bedrijven geen enkele keer proces-verbaal kunnen opmaken, terwijl de tankwagens met zwarte melk - soms gecamoufleerd met een huif – over de wegen razen. Aanvankelijk alleen in de nachtelijke uren, maar door het enorme aanbod nu ook overdag: 24 uur per dag, zes dagen in de week.

Hoewel de AID ondanks de verhoogde opsporingsactiviteit, zoals het volgen van melkwagens en invallen bij bedrijven, nog geen vat op het circuit heeft kunnen krijgen, heeft de dienst de namen en adressen van 170 veehouders doorgegeven aan de FIOD, de opsporingsdienst van de belastingen. Het gaat om boeren van wie de AID vermoedt dat zij illegaal melk verkopen, maar waarvan het bewijs kennelijk (nog) niet te leveren is. Dat mag de FIOD nu proberen. De massale ontduiking van de superheffing betekent een enorme strop voor de Nederlandse schatkist. Dat gegeven noopte minister Braks van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij onlangs tot extra maatregelen. Sinds 23 februari mogen de boeren hun melk alleen nog maar verkopen aan bedrijven, die bij het *Produktschap voor de Zuivel* staan geregistreerd.

Volgens Byrnes is dit geen aanscherping van de wet. „Het is een sanctie om de handel in zwarte melk uit te bannen. En dat was kennelijk nodig. In het algemeen werd de wet goed nageleefd en betaalden de boeren de superheffing. Maar dit jaar werkt dat niet. De wet wordt ruim overtreden. „De maatregel van de minister is niet zonder gevolgen gebleven. Tientallen bedrijven die tot nu toe niet, stonden geregistreerd, hebben zich inmiddels aangemeld bij het Produktschap. „Tot 9 maart kregen zij daartoe de gelegenheid. Het gaat om zowel Nederlandse als buitenlandse bedrijven.”

Hoewel de superheffing aan de boeren is opgelegd, wordt die in Nederland altijd via de bedrijven verrekend. In de meeste andere landen EG-landen wordt de superheffing rechtstreeks bij de boer geïncasseerd. „Het maakt in wezen niet uit voor u elke constructie je kiest. In ons land hebben de boeren hun quotum ‘verkocht’ aan het melkbedrijf. Dus die worden als eerste aangeslagen voor de superheffing, zodra het totale quotum is overschreden. De bedrijven moeten dat weer met de boeren verrekenen. Maar nogmaals, het maakt niets uit. Als de bedrijven niet betalen, dan kan de veehouder ook nog altijd aansprakelijk worden gesteld”, zegt Byrnes.

De registratie-aanmeldingen worden door het Produktschap getoetst. Alleen de bedrijven die schriftelijk verklaren de superheffing af te dragen en bereid zijn de administratie door de AID te laten controleren, komen in aanmerking voor registratie en zijn bevoegd melk op te kopen. De bereidheid tot controle door de AID is bedoeld voor buitenlandse firma's; Nederlandse bedrijven zijn al verplicht de AID toe te laten.

Dat bemerkte onlangs het melkkoopbedrijf Agritade uit het Noordhollandse Schellinkhout. De AID viel daar binnen voor een huiszoeking. Het hoofdkantoor van het bedrijf staat in Antwerpen en wordt ervan verdacht illegaal melk te kopen. Volgens de Hoornse advocaten De Hoogd en Vreeken, die de belangen van Agritade en twee andere buitenlandse melkinkopers behartigen, slaat die verdachtmaking nergens op. Binnen de Europese Gemeenschap is het vrije verkeer van goederen en diensten immers gewaarborgd.

Melkmakelaar

Vreeken en De Hoogd bedachten een nieuwe juridische constructie, die het effect van de verplichte registratie teniet moest doen. De buitenlandse bedrijven zouden hun melk niet meer rechtstreeks bij de boer kopen, maar via een makelaar. De makelaar haalt de melk op en verkoopt die een dag of twee later aan een buitenlands bedrijf. Zo'n bedrijf hoeft zich dan niet te laten registreren - het doet immers geen zaken met Nederlandse boeren - en kan de superheffing ontduiken.

Maar inmiddels is ook die constructie door een nieuwe maatregel van Braks onderuit gehaald. Een veehouder is al in overtreding, als hij zijn melk overhevelt in de tankwagen van een niet-geregistreerd bedrijf. Het maakt dus niet uit of er al dan niet een koop is gesloten. Byrnes: „Het gaat om het woordje ‘leveren’. Dat is heel essentieel. Zodra er melk uit de tank van de boer verdwijnt, is er sprake van een levering. En als dat aan een niet-geregistreerd bedrijf gebeurt, maakt de veehouder zich schuldig aan een economisch delict. Hoe je het ook wendt of keert, aan een levering zit altijd een koper vast.” Het argument van de twee Hoornse advocaten dat het vrije verkeer van goederen en diensten binnen de EG is gewaarborgd, heeft er volgens Byrnes niets mee te maken. „Het gaat erom dat bedrijven die in Nederland zaken doen, zich aan de Nederlandse wet dienen te onderwerpen. Dat is een hele normale gang van zaken.”

Leeuwarder Courant, 1990-05-11

De zwarte-melkaffaire

Strafheffing voor boeren

DEN HAAG (GPD, ANP) - Enkele honderden melkveehouders, die melk via het zwarte circuit hebben afgezet, wacht een strafheffing. Het *Produktschap voor Zuivel* kan die heffing opleggen. Bovendien is tussen de *Algemene Inspectiedienst* (AID) van het ministerie van landbouw en het openbaar Ministerie afgesproken dat bij overtreding van de registratieplicht zware boetes kunnen worden opgelegd. Minister Gerrit Braks heeft ook aangekondigd in voorkomende gevallen tankwagens in beslag te nemen.

In de vaste kamercommissie voor landbouw is gisteren grote zorg geuit over het zwarte-melk-circuit. Braks meent met deze maatregelen een ‘vrijwel waterdicht systeem’ te hebben ont-

worpen. Volledige garantie dat de superheffing niet meer kan worden ontdoken, kon hij evenwel niet geven.

De fraude ontstond op het moment dat werd aangekondigd melk, die boven het quotum wordt geproduceerd, met een superheffing van 115 procent te belasten. De boerenorganisaties hebben toen meteen gezegd dat zoiets leidt tot ontduiking van de regels.

Kamerleden dachten aanwijzingen te hebben, dat zwarte melk via illegale opkopers naar het buitenland was gebracht. In dit verband werden België, West-Duitsland en Spanje genoemd. Deze melk zou voor verwerking door de zuivelindustrie weer naar ons land zijn teruggekomen. Braks zei dat dit de AI D niet was gebleken. Opmerkingen van juristen dat zij toch wel weer mazen in het net zouden vinden om het opkopen en verkopen van illegale melk voort te zetten, werden door de minister als indianenverhalen bestempeld.

Tot 2000

Melkquotering en superheffing zullen volgens Braks zeker nog tot 2000 blijven bestaan. De voormalige topambtenaar van de Europese Commissie, Noel Devisch, heeft gisteren op de vergadering van de *Friese Zuivelbond* in Leeuwarden gezegd, dat er weinig voorbeelden in de wereld zijn van quoteringen die zijn afgeschaft.

Zorg werd in de Tweede Kamer ook uitgesproken over de rijdende yoghurtfabrieken die op de boerenerven overtollige melk in yoghurt verwerken. Over deze melk behoeft dan geen superheffing te worden betaald. Bij de minister werd aangedrongen deze verwerking van melk in zure producten tegen te gaan.

De Telegraaf 1990-05-17

Zuiveloverschotten doen melkprijs flink dalen

door PHILIP KOENE

AMSTERDAM, donderdag

De zeven vette jaren voor de melkveehouderij zijn voorbij. De gemiddelde opbrengstprijzen voor de boer liggen in de eerste 20 weken van dit jaar al ruim 9 procent onder het niveau van vorig jaar. Dit is het gevolg van de toenemende overschotten van melkpoeder en boter.

„Was vorig jaar een topjaar, in 1990 slaat de stemming resoluut om. De superheffing zoals die nu bestaat, zal zich nu tegen de boeren gaan keren,” zo verwacht dr. ir. E. Bolhuis, directeur van de zuivelbond, waarbij alle zuivelcoöperaties zijn aangesloten.

Bij de meeste melkfabrieken zijn de voorschotprijzen stukken lager dan vorig jaar, gemiddeld tussen de 7 en 10 procent. *Coberco* ziet een daling van de melkprijs met circa 8 cent tot 80 cent op haar boeren afkomen. Een woordvoerder van supercoöperatie *Campina/Melkunie* (13.000 boeren) zegt te verwachten dat er dit melkjaar 5 tot 7 cent minder uitgekeerd zal worden. „Het vorige melkjaar kregen de boeren van *Campina* ruim 87 cent voor hun melk van de coöperatie, maar de eerste vier maanden van dit jaar wijzen er op dat het dit jaar veel minder zal zijn,” aldus J. Thijssen van *Campina/Melkunie*. Uit berekeningen van het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI) blijkt dat de arbeidsinkomens van de boeren met 40 tot 60 procent zullen gaan dalen.

De zuivelmarkt is altijd onvoorspelbaar geweest. Op het ene moment is er een tekort aan producten, dan is er weer een overschot. Enkele jaren terug besloot de EG voor eens en altijd een eind te maken aan de overschotten. Door extra kortingen op het quotum door te voeren, verdwenen de boter- en melkpoederbergen als sneeuw voor de zon. Slimme handelaren kochten melkpoeder op, omdat ook zij hadden berekend dat het wel eens goud waard zou kunnen worden. Zo wisten sommige opkopers zich in enkele maanden tot miljonair op te werken, dankzij het tekort dat er op een bepaald moment ontstond.

Boter is sinds vorig jaar flink in prijs gezakt. Dit produkt was vorig jaar zelfs f 8,60 per kilo waard. Momenteel ligt die rond de f 7. Dit lage niveau zal volgens Bolhuis voorlopig zo blijven.

De kaasnotering op de kaasbeurs van Leeuwarden, de meest toonaangevende beurs in de wereld, „doet” deze week zo’n 6,50 gulden per kilo. Met spanning wordt uitgekeken naar de notering die vrijdag a.s. tot stand komt. De handel en de exporteurs zouden graag een lagere notering tot stand zien komen, omdat anders belangrijke exportmarkten, zoals Westduitsland, onder druk komen te staan. Week na week is het nog gelukt om goed te exporteren. Volgens handelskringen zou een meer reële prijs van f 6 op zijn plaats zijn. Bolhuis: „Wat de prijs ook wordt, hij zal lager liggen dan in de afgelopen vijf jaar het geval is geweest.”

Nieuwsblad vh Noorden 1990-06-20

Rabo-topman: 'Verkapt hulp boeren voorbij'

Van onze redactie economie

BREDA - De financiële bescherming van de Nederlandse boeren zal de komende jaren met dertig tot vijftig procent worden afgebouwd. Het kan zijn dat de prijzen van de landbouwproducten onderuit zakken. Maar het is ook mogelijk dat de productie terugloopt doordat boeren gedwongen worden om marginale activiteiten te 'staken.

Met die nieuwe visie op de toekomst van de Nederlandse landbouw is Rabo-topman drs. H. Wijffels deze week teruggekeerd uit de VS. „Ik heb van de Amerikaanse deskundigen begrepen dat er eind dit jaar een GATT-akkoord uit zal rollen dat neerkomt op een liberale wereldhandel. Dat zal grote gevolgen hebben voor ons landbouwbeleid en de mate waarin we onze boeren beschermen”, aldus Wijffels.

De ingebouwde steun die boeren nu nog krijgen via EG-garantieprijsen, zal gaan verdwijnen, zo voorziet Wijffels. Als landen hun boeren willen steunen, dan zullen ze dat volgens hem via rechtstreekse inkomenssteun moeten doen en niet langer via de prijs per ton graan of per kilo melk.

Het grote voordeel daarvan is dat die rechtstreekse steun niet langer leidt tot steeds maar hogere produkties. „De melkprijs wordt nu bij voorbeeld op een zo hoog niveau gehouden - ongeveer tachtig cent - dat ook bergboeren daar nog koeien van kunnen houden. Maar de melkprijs kan best naar een niveau van vijftig tot zestig cent per kilo, waarvoor alleen nog echt gespecialiseerde bedrijven melk kunnen leveren”.

De tijd van bescherming van boeren is voorbij, aldus de Rabo-topman. „Dat leidt tot een ont-koppeling van de productie en het sociaal beleid, die nu nog in elkaar vervlochten zijn. Het is nog moeilijk te voorspellen hoe bedreigend dat is voor onze boeren. Het is in elk geval risico-voller. Maar dat betekent dat het twee kanten uit kan. Het kan nu eens tot lagere prijzen lei-den, maar ook tot hogere. Boeren zijn meer aangewezen op de markt, minder op Brussel en meer op de toeleverende en verwerkende industrie. En die op hun beurt weer op de grote win-keketens, die de wensen van de consument vertalen. Ook voor bedrijven als Suiker Unie en hun leden is het zaak onderdeel te zijn van ketens met toegevoegde waarde. Die ketens begin-nen bij de 'Albert Heijns' van deze wereld”.

In Wijffels visie behoeft dat allemaal nog geen kommer en kwel voor de akkerbouwers te be-tekenen. „De deskundigen die ik de afgelopen dagen in de VS gesproken heb, zijn bij voor-beeld helemaal niet pessimistisch over de graanprijs. Ze voorzien dat de consumptie aanzien-lijk zal toenemen en dat de stijging van de produktiviteit beperkt zal blijven. Dat komt onder meer omdat de boeren terug zullen moeten in hoeveelheden kunstmest en **bestrijdingsmidde-len**. Bovendien heeft de EG al vier, vijf jaar ingeteerd op de voorraden. Dat geldt trouwens ook voor de suiker. We kunnen al bijna met een schone lei beginnen”.

Volgens Wijffels moet elke boer daar op zijn eigen wijze op inspelen. „Ik zie daartoe vijf mo-gelijkheden: schaalvergroting, nieuwe vormen van gemengd bedrijf, arbeidsintensiever teel-ten, specialisatie of deeltijdbedrijven. Ze hebben elk hun voordelen, maar zijn niet voor elke boer in dezelfde mate mogelijk”.

„Zo zullen bepaalde akkerbouwers er goed wat vee bij kunnen nemen. Je ziet dat zelfs al in Zeeland; wie had dat ooit gedacht? Schaalvergroting lijkt het meest voor de hand te liggen. Maar dat is bij de huidige, te hoge grondprijs in ons land nauwelijks mogelijk. Wie daarvoor bij mijn bank moet komen lenen, komt er in elk geval financieel niet uit”.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-06-21

Prijzen op internationale zuivelmarkt kwart omlaag

RIJSWIJK (GPD) - De prijzen p de internationale zuivelmarkt zijn de afgelopen maanden met 25 procent gedaald. Dat komt door de ontwikkelingen in Oost-Europa, het teruglopen van de vraag en een voortgaande daling van de boterconsumptie in vrijwel alle westelijke landen. In de EG wordt verwacht dat er aan het eind van dit jaar weer een boterberg van 275.000 ton en een poederberg van 200.000 ton zal zijn ontstaan.

De voorzitter van het produktschap voor Zuivel, Harm Schelhaas, zei dat woensdagmorgen tijdens de openbare vergadering van het schap. Illustratief voor Oost-Europa noemde Schel-haas de ontwikkelingen in Polen. Net als in de meeste Oostbloklanden is de melkproductie gestegen en de consumptie gedaald. Polen werd derhalve exporteur van zuivelprodukten. Evenals andere Oosteuropese landen wordt tegen zeer lage prijzen verkocht. In Nederland liep de uitvoer van zuivel naar derde landen het eerste kwartaal belangrijk terug. Aan boter werd maar liefst 63 procent minder buiten de EG verkocht. Alleen de uitvoer van kaas steeg met 1,6 procent. Schelhaas is van oordeel dat de EG zich vorig jaar met de hoge prijzen min of meer buitenspel heeft gezet. Bovendien is de melkproductie in Japan, Indo-nesië, Zuid-Korea, Venezuela, India en sommige Zuidamerikaanse landen gestegen en zijn

Uruguay, Costa Rica, Zimbabwe en Kenia weer zuivel gaan exporteren. De produktie van melk in de wereld zal dit jaar met 1,5 procent stijgen en de vraag naar zuivel zal stagneren of dalen.

Boter begint een probleem te worden, zei Schelhaas. Van de melk in de wereld wordt nog steeds 37 procent gebruikt voor het maken van boter, maar in bijna alle westelijke landen daalt de consumptie - in de EG zelfs met 6 procent. Er wordt nu actie ondernomen om in 1993 het verbruik weer op het niveau van 1989 te hebben.

Schelhaas pleitte voor een verbetering van de afzet door een moderne aanpak. Ook moet de prijs van boter naar beneden.

Steun

De Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ schrijft in zijn woensdag verschenen jaarverslag over 1989 dat de verlaging van de EG-steun in het laatste kwartaal van 1989 heeft geleid tot een „dramatische verslechtering van de situatie op de zuivelmarkt voor met name boter en mager en vol melkpoeder”. De FNZ meent desondanks dat de Nederlandse zuivelindustrie zich vorig jaar redelijk heeft ontwikkeld. De melkaanvoer heeft zich gestabiliseerd. Van de totale hoeveelheid verwerkte melk van 11.590.000 ton werd 45 procent verwerkt tot kaas, vijftien procent tot consumptiemelk en melkproducten. Dertien procent werd verwerkt tot vol melkpoeder.²

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-06-22

Betere controle op zwarte melk

RIJSWIJK, ALKMAAR (GPD) - Bij het *Produktschap voor Zuivel* hebben zich geen buitenlandse melkhandelaren laten registreren. Dat blijkt uit de lijst met goedgekeurde kopers van melk. De *Algemene Inspectie Dienst* (AID) heeft daarmee de mogelijkheid gekregen veehouders aan te pakken die aan niet-geregistreerde kopers melk leveren. Minister Braks van landbouw, natuurbeheer en visserij hoopt op deze manier een einde te kunnen maken aan het onduiken van de superheffing op melk.

Op de lijst staan zeventig bedrijven die officieel als koper van melk zijn goedgekeurd. Dat zijn niet alleen grote zuivelbedrijven, maar ook kaasboerderijen. Melkopers als de Melkmakelaar, Agro-Impex en Agriana NV - die vaak in verband worden gebracht met zwarte of grijze melk - komen op de lijst niet voor.

De afgelopen maanden is tot vier maal toe de beschikking superheffing aangepast in pogingen het zwarte en het grijze melkcircuit in te dammen. Opvallend is het dat er thans onderscheid wordt gemaakt tussen ‘zwarte’ en ‘grijze’ melk. ‘Zwarte’ melk is de melk die wordt geproduceerd boven het aan de melkveehouder toegestane quotum, die om de superheffing te omzeilen, buiten de boeken om wordt verkocht.

2 Merk – nogmaals – op dat hier de twee veroorzakers van het terugkerende EEG zuivelprobleem, grote bergen onverkoopbare boter en magere-melkpoeder, niet worden genoemd, dit zijn geen hoofdproducten maarrest- of misschien nog juist afvalproducten! (ZHN.)

De aanpassingen van de regelgeving zijn echter met name ingegeven door het grijze melkcircuit. Het gaat hier om melkhandel door buitenlandse (tussen)handelaren, die Nederlandse melk opkopen en aanbieden aan buitenlandse coöperaties. De AID kan nu bij deze kopers in zage in de boekhouding vorderen en een bankgarantie vragen voor de af te dragen superheffing.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 29/06/1990; p. 2/10

DEN HAAG - Het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij gaat de controle op leveranties van melk met ingang van 30 juni vereenvoudigen, opdat het een beter zicht krijgt op mogelijke ontduiking van de superheffing, de boete op te veel geproduceerde melk. Het betreft met name de constructie waarbij melkmakelaars de melk inzamelen en vaak via of in het buitenland verkopen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-06-30

Zuivel aangeslagen voor 65 miljoen gulden superheffing

RIJSWIJK (ANP)- Het *Produktschap voor Zuivel* heeft de Nederlandse zuivelindustrie aangeslagen voor het betalen van 65 miljoen gulden superheffing. Daarnaast zijn acht zogenaamde melkmakelaars aangeslagen voor een bedrag van 5,2 miljoen gulden. Een woordvoerder van het produktschap heeft dit vrijdag desgevraagd meegedeeld. De superheffing moet worden betaald over de melk die Nederlandse melkveehouders in het melkjaar april 1989 tot en met maart 1990 boven de toegestane heffingvrije productie hebben geproduceerd. De verrekening vindt plaats via de zuivelindustrie. Het produktschap is belast met de inning van de heffing, die uiteindelijk moet worden overgemaakt aan Brussel. Volgens de woordvoerder kan het uiteindelijke bedrag nog enkele miljoen guldens afwijken. Dat is afhankelijk van de definitieve productiecijfers.

De 5,2 miljoen gulden die opkopers van zwarte melk moeten betalen correspondeert volgens de woordvoerder met een productie van een kleine zeven miljoen kilogram melk. Het schap heeft de heffingen verzonden op basis van onderzoek van de *Algemene Inspectiedienst* van het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij.

Individuele boeren die zaken hebben gedaan met de melkopkopers kunnen de komende weken eveneens een aanslag voor het betalen van de superheffing tegemoet zien. De melkopkopers menen overigens een constructie te hebben gevonden die hen en de boeren vrijwaart van het betalen van de heffing.

Landbouwschap: Superheffing onder voorwaarden houden

DEN HAAG - Hoewel er nadelen kleven aan de superheffing, moet deze na 1992 wel blijven. Het afschaffen ervan is geen reële optie voor beleid. Dit schrijft de *afdeling Melkveehouderij van het Landbouwschap* in een notitie over het toekomstige zuivelbeleid van de Europese Gemeenschap. Het Landbouwschap bepaalt volgende week een standpunt over de notitie.

De aanwezige overcapaciteit in de melkveehouderijsector zou leiden tot een sterke toename van de produktie en daardoor tot buitenproportionele voorraadvorming. Wel moet de superheffing flexibeler worden. Gestreefd moet worden naar het afschaffen van landenquota, ook de bedrijfsgebondenheid zou moeten vervallen. De medeverantwoordelijkheidsheffing dient gehandhaafd te worden, schrijft de afdeling.

Centraal in de gedachtengang van de opstellen van de notitie staat de gedachtengang dat de melkveehouderij perspectief moet kunnen blijven bieden. Er moet sprake kunnen zijn van voldoende inkomensvorming en werkgelegenheid. Het behoud van minimaal de huidige produktieomvang en export is voor de Nederlandse melkveehouderij van wezenlijk belang, aldus de notitie.

Zo moet het zogenaamde tweeheffingensysteem in de aandacht blijven als een mogelijkheid om de superheffing meer marktgericht laten werken. Het tweeheffingensysteem dient zodanig te worden gepresenteerd dat dit niet leidt tot een discussie over een verschillende aanpak in de Europese Gemeenschap.

In de notitie wordt ook nog gepleit voor het terugbrengen van de superheffing van 115 naar 100 procent.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-07-17

Vierhonderd frauderende melkveehouders beboet

DEN HAAG (GPD)-De *Algemene Inspectiedienst (AID)*, onderdeel van Landbouw, heeft vierhonderd melkveehouders opgespoord die gefraudeerd hebben met hun melkproduktie om zo het betalen van superheffing te ontduiken. In totaal is met de fraude een bedrag van 5 miljoen gulden gemoeid.

Het onderzoek vond plaats op verzoek van het *Produktschap voor Zuivel* over de periode april 1989-maart 1990. Naar aanleiding van gegevens van melkfabrieken vroeg het Produktschap aan de AID om een administratief-rechtelijk onderzoek te doen bij 671 melkveehouders, verspreid door het hele land.

Het onderzoek richtte zich met name op een plotselinge daling van melkproduktie op de betrokken bedrijven voor het einde van het melkprijsjaar. De produktie kwam direct bij de start

van het nieuwe jaar weer op het oude peil terug. Van de onderzochte melkveehouders gaven er 400 verklaringen voor dit fenomeen die de AID als ongeloofwaardig van de hand wees.

Geen concentratie

De gegevens van de melkveehouders liggen nu bij het Produktschap.

Het schap zal betrokkenen ambtshalve aanslaan voor de ontdoken superheffing. Bovendien krijgen de betrokkenen een boete.

Ons land telt ongeveer 60.000 melkveehouders. De 400 fraudeurs (minder dan een procent van het totaal) zitten verspreid over het hele land. Er is geen gebied met een grote concentratie fraudeurs.

Behalve het nu afgeronde administratief-rechtelijke onderzoek doet de AID ook nog een strafrechtelijk onderzoek in het rayon Alkmaar. Dit richt zich op zogenoemde ‘opkopers’: lieden die melkveehouders bezoeken om van hen overtollige melk af te nemen met de verzekering dat de betrokken boer dan geen superheffing hoeft te betalen. Volgens Landbouw klopt die redenering niet. De producent zal altijd superheffing moeten voldoen.

Het schap heeft onlangs acht niet geregistreerde melkmakelaars, aan wie de melkveehouders hun melk hebben verkocht, aangeslagen voor een bedrag van 5,2 miljoen gulden aan superheffing.

Over het zwarte melk-circuit doen al lange tijd verhalen de ronde: een systeem waarin boeren hun overtollige melk afzetten om het betalen van superheffing te ontduiken. De melk zou ondermeer naar België worden uitgevoerd om daar verwerkt te worden.

Leeuwarder Courant 1990-10-11

Piet Blokland van Landbouwschap

‘Prijs van melkquotum daalt’

WOMMELS - De prijs van het melkquotum daalt. Nu al kun je quotum kopen onder de *f* 4 per kilogram, terwijl nog niet eens zo lang geleden boeren *f* 6 neertelden. De prijsdaling houdt verband met het zakken van de melkprijs. Bij jonge boeren heerst er daardoor meer twijfel over het al dan niet kopen van quotum dan een tijdje geleden. Dat zei gisteravond Piet Blokland, voorzitter van de Hoofdafdeling Melkveehouderij van het Landbouwschap, op een boerenvergadering in *‘t Reade Hynder* in Wommels.

Ook de prijs voor het leasen van quotum daalt. Als het leasesysteem daardoor verdwijnt, zal de quotumprijs nog verder naar beneden gaan. Wat niet daalt is de grondprijs, zei Blokland. Dat is het gevolg van de milieuproblemen.

Blokland vroeg zich af, of de boer niet meer het oog op een ander soort koe moet laten vallen. Hij heeft nu een dier gefokt dat zo veel mogelijk melk geeft. De productie wordt zo langzamerhand van minder belang. Je moet koeien hebben, die in staat zijn veel ruwvoer in melk om te zetten.

Blokland wilde voorts toe naar subsidie van de overheid om melkveehouderijen uit gebieden met veel intensieve landbouw over te hevelen naar melkarme gebieden, ook naar gebieden waar nu veel akkerbouw is. „Dan los je nogal wat problemen op”, zei hij.

„In het gebied dat zo’n bedrijf verlaat ben je milieuvriendelijk bezig en je versterkt de structuur van het gebied waar zo’n bedrijf zich vestigt.”

In intensieve landbouwgebieden is men gemakkelijk bereid f 70 .000 voor een hectare grond te betalen. Daar kan een veehouder elders 2 hectare voor kopen. „Waar is de grond het duurst? Waar de varkens het duurst zijn. Er zijn natuurlijk boeren die tegen de nieuwkomers zeggen: zullen wij het geweer laden, want wij moeten ze hier niet hebben. Dat hou je altijd.”

Ongeveer 3 procent van de zuivelproductie in de EG ligt nu in de koelhuizen. Daarvan komt tweederde voor rekening van de Duitse eenwording. „Geen wonder dat er wordt gezegd dat de Europese veehouder die eenwording betaalt.” Blokland vindt dat er geen reden is het quotum te korten en de melkprijs te verlagen. De Golfcrisis kan zo zorgen voor verruiming van de vraag. Bovendien is het verstandig eerst de GATT-onderhandelingen af te wachten, eer je dergelijke, nu door de overheid bepleite, maatregelen neemt.

Blokland heeft niet zo veel moeite met het feit dat de melkprijs onder druk staat. Dat houdt een boer wakker. Door de hoge melkprijs van de laatste twee jaar heeft men verzuimd druk op de overheid uit te oefenen, toen die de interventieprijs (prijs voor het inleveren van boter en magere melkpoeder) liet dalen. De hoge melkprijs heeft er ook voor gezorgd dat er te weinig aandacht is geweest voor het aanhouden van vee voor de export.

Aan het adres van de milieumensen zei hij dat maar 8 procent van de rundveehouders meer dan drie stuks melkvee per hectare houdt en maar 20 procent meer dan drie stuks grootvee. De verzuring noemde hij een ‘matige geanalyseerd’ probleem. Hij waarschuwde voor het injecteren van drijfmest in de bodem. Wat er in de grond gebeurt, is nog niet duidelijk. Daar moet veel onderzoek naar worden gedaan. Dat onderzoek moet door de overheid worden betaald.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-10-13

Coberco beboet voor hulp bij melkfraude

ZUTPHEN (ANP) - De rechtbank in Zutphen heeft vrijdag de coöperatieve melkfabriek Coberco in die stad wegens valsheid in geschrifte en overtreding van de landbouwwet veroordeeld tot een voorwaardelijke boete van 250.000 gulden. Het openbaar ministerie had een onvoorwaardelijke boete geëist.

De rechtbank acht bewezen dat Coberco in 1984 en 1985 haar leden constructies aan de hand deed die het mogelijk maakten de superheffing op melk te omzeilen. Veehouders, die te veel melk produceerden verhuurden op papier hun veestapel aan boeren die beneden hun quotum bleven. Coberco haalde de melk van de tijdelijk „verhuurde” veestapel dan wel af bij de eigenaren van de koeien maar rekende ze af op naam van de zogenaamde huurder. Om dit alles mogelijk te maken deed Coberco onjuiste opgaven aan het *Produktschap Zuivel*, wat volgens de rechtbank valsheid in geschrifte oplevert.

De rechtbank acht ook bewezen dat Coberco de landbouwwet heeft overtreden en overtredingen hiervan heeft uitgelokt. Het opleggen van de voorwaardelijke boete houdt volgens het vonnis een ernstige waarschuwing aan Coberco in om zich in de toekomst te houden aan de regelgeving op haar terrein.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-11-02

Zwartmelkers weten boetes te ontlopen

DEN HAAG (ANP) - Melkveehouders die illegaal melk hebben verhandeld en hiervoor zijn beboet, weten tot nu toe in de meeste gevallen hun straf te ontlopen. Dit blijkt uit antwoorden van landbouwminister Bukman op vragen vanuit de tweede Kamer. Teneinde de superheffing te ontduiken, leveren sommige melkveehouders hun overtollige melk aan illegale opkopers. Die zouden de melk vervolgens weer stilletjes doorverkopen aan zuivelfabrieken. Dit zogenaamde zwarte circuit is een doorn in het oog van de overheid en het *produkschap voor zuivel*. Niet zozeer vanwege de omvang, die relatief gering zou zijn, maar meer vanwege de onrust onder de bonafide veehouders.

Uit de antwoorden van Bukman blijkt dat intussen 170 veehouders zijn aangeslagen wegens het ontduiken van de superheffing. Tot nu toe is slechts een bedrag van 227.000 gulden geïnd. Volgens Bukman weigeren de meeste te betalen en gaan ze in beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Hij verzekert de Kamer echter dat de inning met alle mogelijke middelen wordt voortgezet. Adjunct-secretaris F. Kuiper van het produktschap voor zuivel, de instantie die de heffing oplegt, bevestigde de woorden van Bukman. In totaal gaat, het om een bedrag van 2,5 miljoen gulden dat moet worden betaald. Kuiper heeft er alle vertrouwen in dat het geld wordt geïnd.

Ook zes opkopers van zwarte melk hebben een vordering in de bus gekregen. Van hen heeft, nog niemand betaald. Volgens Kuiper zijn ook hier binnenkort maatregelen te verwachten. De *Algemene Inspectiedienst* (AID) heeft intussen een strafrechtelijk onderzoek ingesteld.

Het is volgens Kuiper op dit moment erg rustig met de handel in zwarte melk. Maar volgend voorjaar is het oppassen geblazen, verwacht hij. „Dan nadert het moment waarop de melkquota zijn volgemolken. Met een superheffing van 115 procent is de verleiding erg groot om de melk in het zwarte circuit te laten verdwijnen.”

De Telegraaf 1990-12-04

Steeds meer knelgevallen als gevolg superheffing

De Boer op (Commentaar)
door ANDRIES DIJKSTRA

Wie na zes jaar superheffing de balans opmaakt zal niet tot een volmondig positief oordeel komen. Voor een deel van de 13.000 Nederlandse boeren die gestopt zijn is de quotering een

zegen geweest. Zij hebben goed aan de produktierechten, het melkquotum, verdiend. Voor de overblijvers ziet het er steeds moeilijker uit.

In 1984 werd de melkproductie aan banden gelegd. Boeren mochten niet meer melk produceren dan ze in 1983 leverden. De EG probeerde zo de groeiende overproductie in te dammen. Het grootste deel van de Nederlandse veehouders was tegen, omdat zij zich beperkt zagen in hun ondernemerschap. De waarde van quotum liep echter snel op en de weerstand nam af. Al snel stond het merendeel van de boeren positief tegenover de quotering.

In 1989 treedt een kentering op, De quotumprijs was tot boven de vijf gulden per kilo opgelopen. **Het Nederlandse melkquotum vertegenwoordigde een waarde van f 55 miljard.** De Nederlandse boeren kregen dat zo maar in de schoot geworpen. Met de oplopende quotumprijs begon ook de ellende. Bedrijven werden steeds duurder met gevolg dat ze niet meer over zijn te nemen. Een bedrijf met 1 miljoen kilo melk, 130 koeien, jong vee en 100 hectare land vertegenwoordigt al snel een waarde van f 7 miljoen. Welke boer kan dat opbrengen? Beleggers laten het ook wel uit hun hoofd om in veehouderijbedrijven te investeren. Vastzetten op rente levert meer op en brengt minder risico met zich mee.

Het afgelopen jaar stond het systeem van superheffing op zijn grondvesten te schudden. Er kwam geen oplossing voor de 'knelgevallen', het *Produktschap voor Zuivel* maakte een bende van de quotumregistratie, openlijk werd „zwarte melk” verreden en jonge boeren kunnen geen bedrijf meer beginnen. Ook daalt de melkprijs fors.

Door die dalende melkprijs wordt het er niet makkelijker op voor boeren die in de dure tijd quotum gekocht hebben. De Rabo Friesland heeft gewaarschuwd dat de melkprijs niet onder de zeven dubbeltjes terecht mag komen. Gebeurt dat wel dan komt 30 procent van de Friese boeren die quotum hebben gekocht met een negatieve opbrengst te zitten. De voorschotprijzen zitten al flink richting de 70 cent.

Perspectieven dienen zich niet aan. Sterker nog, het beeld wordt alleen maar somberder. Sinds enkele maanden komen nogal wat melkgrondstoffen, zoals eiwitten, vanuit het voormalige Oostblok naar Nederland. Hiervan ondervinden met name en *Campina-Melkunie* hinder. Volgens voorzitter E. Verkaik van de *Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw* komen er ook honderden miljoenen kilo's rauwe melk ons land binnen (via Nieuweschans en Winterswijk). Hoe die melk dan op papier Nederland binnenkomt is een raadsel want de Duitse importstatistieken blijven de afgelopen jaren op 400 ton melk steken. De Oostblokmelk zou kunnen worden verwerkt tot poeder en boter die ter interventie wordt aangeboden.

De weer groeiende boter- en poederbergen zorgen er voor dat de Nederlandse melkprijs verder onder druk komt te staan.

De positie van de 'knelgevallen' spreekt boekdelen. Boeren die om welke reden dan ook tussen wal en schip vielen bij de toekenning van het quotum. Gelukkig hoeft geen van deze boeren failliet te gaan. In de EG wetgeving staat dat het innen van superheffing niet toegestaan is wanneer daarmee het voortbestaan van het bedrijf in gevaar komt. Wanneer de computers van PZ goed werken dan moet het aantal 'echte' knelgevallen daaruit te vissen zijn. Het Belgische zuivelconcern *Comelco* heeft zich op deze regel beroepen en heeft daarmee boerenleden van de ondergang gered.

Veel hangt af van het jaar 1992. Het verlaten van de quotering zou teveel boeren de kop kosten, niet alleen in Nederland maar ook in de rest van Europa. Een mogelijk alternatief is het veelbesproken tweeprijzen-systeem. Een hoge melkprijs voor melk die binnen het quotum wordt gemolken en de wereldmarktprijs voor het meer geleverde. Vooral nog lijkt dit een werkbaar alternatief.

Wel kan betwijfeld worden of veel Nederlandse boeren voor 45 cent kunnen melken. Wat dan ontstaat is nu te zien in Amerika. In de staat Wisconsin staan kleine familiebedrijven die met man en macht het hoofd boven water proberen te houden bij een redelijke maar te lage melkprijs. In Californië vinden we de megaconcerns zoals Alta Dena waar 12.500 koeien worden gemolken. De melk wordt daar tegen wereldmarktprijs afgezet. Alleen multinationals als *Nestlé* kunnen zich permitteren grote bedrijven te kopen. **De verindustrialisering van de veehouderijsector staat voor de deur**. Europa staat nog heel wat te wachten.

De Telegraaf 1990-12-22

Campina: paniek over nieuwe boterberg volstrekt onnodig

van onze correspondent

BREDA, De boterberg van 238.000 ton die momenteel in Europese pakhuizen ligt, kan gemakkelijk in de komende maanden worden weggewerkt. Paniekverhalen over groeiende boterbergen zijn dan ook uit de lucht gegrepen. De handel met de voormalige Oostbloklanden zal weer aantrekken en de opslaghuizen zullen zeker niet voller worden. Tot die conclusie komt Roelof Hartsuiker, directeur van de boterdivisie van CampinaMelkunie.

Met een jaarproduktie die ligt tussen 85.000 en 90.000 ton 'echte' boter, is Campina de grootste boterproducent van Nederland. Jaarlijks gaat er binnen deze divisie van de coöperatie ruim 600 miljoen gulden om. Campina-Melkunie heeft in totaal een omzet van 5 miljard gulden. De coöperatie heeft een exportaandeel van 65 procent van de totale hoeveelheid boter die Nederland verlaat.

„Er is sprake van paniek die niet nodig is,” zegt Hartsuiker. „Wanneer de hoeveelheid opslagboter naar 500.000 ton stijgt, moeten wij ons zorgen gaan maken. Nu niet. We kunnen nu de schommelingen in de markt opvangen.”

In EG-verband zijn afspraken gemaakt over opslagboter. Pas bij een overschot van 275.000 ton boter treedt het systeem van prijsverlaging in werking. Dan daalt de interventieprijs van f7,26 de kilo naar gelang de hoeveelheid te veel geproduceerde boter.

Boter is een vreemd artikel. Het heeft een slecht imago. Bij de consument bestaat de indruk dat boter slecht is voor het cholesterolgehalte. Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat boter 3 procent uitmaakt van de totale hoeveelheid cholesterol die de consument tot zich neemt. Nog belangrijker is dat boter als duur wordt beschouwd. Hartsuiker vermoedt dan ook dat de consumptie van boter flink toeneemt wanneer de prijs daalt. „In vrijwel alle EG-lidstaten is de verhouding margarine ten opzichte van boter fifty-fifty. Alleen Nederland is een uitzondering. Een Nederlander gebruikt 3,8 kilo boter per jaar. In de ons omringende landen is dat het dubbele tot het driedubbele.” Dat heeft ook te maken met de prijs die de Nederlander voor zijn voedselpakket over heeft; die ligt lager dan in andere landen.

De botervoorraad die er nu nog is, wordt veroorzaakt door de ontwikkelingen in het Oostblok. Zo kreeg Rusland een aanzienlijke hoeveelheid boter aangeleverd uit Amerika. Polen schakelde over naar een markteconomie en kon boter op de eigen markt . aan de straatstenen niet meer kwijt. Het gevolg was dat Polen exporteur van boter werd om harde valuta binnen te halen. „Aan deze situatie kan de komende maanden een eind komen. Gezien de aanvragen die ook wij binnen krijgen denk ik, dat het Oostblok de komende maanden weer een afnemer van West-Europa gaat worden," aldus Hartsuiker.

TABEL-03 Nederland. Binnenlands verbruik per hoofd per jaar (in kg)

Bron: Zuivel- en voedingsmiddelenjaarboeken

Jaar	Bevolking x 1000	Consumptiemelk ¹⁾	Boter	Kaas	Margarine
1893	4.701		5.4	-	-
1895	4.828		6.3	-	-
1901	5.221		7.1	-	-
1910	5.899		6.3	-	-
1921	6.921		6.3	6.8	5.8
1925	7.366		5.6	4.9	7.4
1930	7.884		6.6	5.9	8.9
1935	8.433		5.3 + 1.1 ⁵⁾	6.9	6,8 - 1.1 ⁵⁾
1938	8.689	166.0	5.6	6.3	7.1
1940	9.000		6.7	6.6	6.6
1945	9.000		3.9	4.8	4.0
1950	10.000		2,6	4.7	17.2
1955		206.7	3.0	6.2	19.2
1960		179.0	4.7	7.4	19.9
1961		169.1	5.0	7.8	19.5
1962		167.6	5.3	7.8	19.6
1963		165.6	5.7	8.1	19.8
1964		161.5	4.8	7.7	
1965		158.8	4.3	7.8	
1966		157.3	4.0	7.8	
1967					
1968		153.0	2,57	7.9	19.5
1969		154.9	2,77	8.0	18.4 / 0.4 ²⁾
1970		149.0 / 145 ³⁾	2.8 / 2.9 ³⁾⁴⁾	8.2	17.7 / 0.6
1971		144.5	2.0	8.7	17.4 / 0.8
1972		141.4	2.1	9.2	16.9 / 1.3
1973		142.8	2.0	9.5	15.5 / 2.1
1974			2.5	10.0	13.8 / 2.8
1975			2.6	10.1	13.5 / 3.1
1990 ⁶⁾			3.4	15,1	9.8 / 2.8
1995 ⁶⁾			3.5	14.2	8.1 / 3.0
1999 ⁶⁾			3.3	14.3	6.8 / 3.1
2009 ⁷⁾		119.0	3.3	17.3	

1) Incl. room en speciaalprodukten, excl. „koffiemelk”. Het verbruik per hoofd van gecondenseerde melk, inclusief koffiemelk was in 1959: 6.2 kg, in 1960: 7.0 kg, in 1961: 8.2 kg, in 1962: 8.5 kg en in 1963: 9.6 kg.

2) Margarine / halvarine

3) twee waarden door verschil in Voedingsmiddelenjaarboeken.

4) De 36.337 ton boter die in 1970 werd verkocht kan worden opgesplitst in: Verse boter, 16,2 ton; koelhuishuysboter, 6.1 ton; botervet, 0.146 ton; bakkers, 11.5 ton; sociale instellingen, 0.546 ton; leger, 0.746 ton en braadboter 1.6 ton

5) Vanaf 1932 werd er boter vermengd in de margarine, in 1935 dus 1.1 kg / hoofd!

6) LEI Landb. Econ. Bericht 2001

7) LEI Landb. Econ. Bericht 2010 blz.92

8) In 1949 was dat n